

Oppimista ja akateemisten taitojen soveltamista: Satakunnan Muistiaktiivit Muisti ja arki -seminaarissa

Kampus-sote ja ASTe-hankkeet järjestivät maaliskuussa (21.3.2019) Muisti ja arki -seminaarin Porin yliopistokeskuksella. Seminaarin tarkoituksena oli nostaa esiin muistisairauteen sairastuneen henkilön ja hänen läheisensä elämään liittyviä asioita arjen ympäristöissä. Monipuolinen ja osallistava seminaari koostui useista asiantuntijapuheenvuoroista, työryhmätyöskentelystä sekä paneelista. Lisäksi yliopistokeskuksen aulaan oli yrittäjiä ja yhdistyksiä esittelemässä toimintaansa. Seminaarin järjestämisessä keskeisessä roolissa olikin monien toimijoiden osallistaminen kaikissa vaiheissa ja näin ollen laajan yhteistyön mahdollistaminen.

Satakunnan muistiaktiivit osallistuivat myös seminaarin toteuttamiseen oikeastaan jo ennen kaikkia muita. Seminaaria varten tuotettiin päiväkirjoja sekä muistisairauteen sairastuneen henkilön että omaisen toimesta ja näin ollen tehtiin näkyväksi tavallinen arki muistisairaahan ihmisen ja hänen omaisensa elämässä. Päiväkirjat toimivat osaltaan myös muistiaktiivien hyväksi, sillä ne auttoivat pysähtymään päivän päätteeksi ja jäsentämään omia tunteita ja ajatuksia. Päiväkirjojen pohjalta koostettiin esimerkkitarinat sekä muistisairaahan että omaisen päivästä, jotka toimivat pohjana työryhmätyöskentelylle. Työryhmän tavoitteena oli kartoittaa arjen ongelmia ja niihin mahdollisia ratkaisuja sekä muistisairaahan että omaisen näkökulmasta niin yhdessä kuin erilläänkin.

Muistiaktiivit muodostivat myös oman työryhmänsä ja ratkoivat muodostettuja haasteita yhdessä keskustellen. Keskustelu oli elävää ja antoisaa jokaisessa ryhmässä ja päiväkirjat herättivät myös monenlaisia tunteita osallistujissa. Narratiivinen lähestymistapa toi muistiin liittyvät asiat lähemmäs niin, että niistä oli pakko puhua asioiden oikeilla nimillä ja aidosti ihmistä yksilönä ajatellen.

Päiväkirjojen lisäksi muistiaktiivit näkyivät osana seminaaria toteutetussa paneelissa kokemusasiantuntijan roolissa. Paneelikeskustelussa oli mukana asiantuntijoita eri aloilta, ja kokemusasiantuntijan rooli oli merkittävä lisä keskusteluun, jotta aidot kokemukset ja muistisairaahan todellinen arki eivät unohtuisi. Muistiaktiivit osallistuivat seminaariin aktiivisesti myös muuten kommentoimalla, mutta myös oppimalla uutta muiden osallistujien joukossa.

ASTe-hanke toteutti Muisti ja arki –seminaarin pohjalta myös korkeakouluvierailun Tampereen yliopiston sosiaaliryöön tutkinto-ohjelman STYAP9 Vanhuus ja gerontologinen sosiaaliryö –kurssilla huhtikuussa 2019. Kurssin opiskelijat toteuttivat sovelletusti Muisti ja arki –seminaarin työpajoissa toteutetun tehtävän. Arjen elinympäristöistä kerätyn päiväkirja-aineiston pohjalta tuotetut muistisairaahan ja omaisen tarinat herättivät opiskelijoita analysoimaan arjen kuormitustekijöitä ja voimavaroja sekä tuottamaan tarvelähtöisiä innovaatioita tai kehittämisideoita arjessa selviytymisen ja toimintakyvyn tueksi. Keskustelua heräsi runsaasti muun muassa hallinnan tunteen ja itsemääräämisoikeuden merkityksestä, omaishoitajuuden kokonaisvaltaisuudesta ja informaalin hoivan kasaantumisesta sekä kodista yksityisenä tilana. Tarinoista tunnistettiin turhautumisen tunnetta ja pelkoa jaksamisesta tai autonomian menettämisestä, mutta myös päivittäisiä ilon aiheita, kuten luottamukselle rakentuvat sosiaaliset suhteet. Kehittämiskohteiksi nostettiin muun muassa arjen hallintaa tukevien menetelmien kehittäminen.

Tarinoiden avulla pyrittiin tuomaan esiin tapoja, joiden kautta akateemisessa asiantuntijatyössä, kuten sote-palvelujen kehittämisessä, voidaan tuoda esiin asiakkaiden ääntä ja saada aikaan kriittistäkin pohdintaa esimerkiksi rakenteellisista epäkohdista. Lisäksi päiväkirjoihin pohjautuvat tarinat ovat konkreettinen esimerkki tutkimusmenetelmäosaamisen soveltamisesta työelämässä. Yhteenvetona voidaan todeta, että osallistamalla luennoille onnistuimme tavoittamaan kohderyhmään kuuluvia opiskelijoita ja herättämään keskustelua yhteiskunta-alan akateemisen asiantuntijuuden soveltamisesta työelämässä. Lisäksi saimme vahvistusta sille, että päiväkirja-aineistoon pohjautuva innovointi on toimiva työskentelymenetelmä paitsi ammattilaisten, myös korkeakouluopiskelijoiden kanssa.

Muistiaktiivien panos hankkeiden toimintaan ja seminaarin tuottamiseen on ollut merkittävää ja yhteistyö on ollut antoisaa. Heidän tuottamansa päiväkirja-aineisto tallennettiin Muistiaktiivien suostumuksella Tampereen yliopiston arkistoon. Tunnistettujen haasteiden ratkomista kohti konkreettisempia keinoja jatketaan Kampus-sote -hankkeen konseptityöpajoissa, joihin esimerkiksi Porin yliopistokeskuksen opiskelijat voivat osallistua. Muistiaktiivien rooli voisi olla tulevaisuudessa myös tällaisessa kehittämisessä keskeinen, jotta aiemmin esitellyt näkökulmat pysyvät tiiviisti kehittämistyön ytimessä.